

INKTSPOT

de beste spotprenten van het politiek jaar **2015-2016**

UITGEVERIJ BAS LUBBERHUIZEN

Saskia van Loenen
Voorzitter stichting Pers & Prent
Redacteur NRC Handelsblad

G

efeliciteerd! Voor u ligt een prachtige verzameling cartoons, getekend tussen 1 juni 2015 en 1 juni 2016. De 100 allerbeste van het afgelopen jaar dongen

mee naar de Inktspotprijs, waar de jury (bestaande uit juryvoorzitter Theodor Holman, Dominique van der Heyde en Ionica Smeets) zich op 12 augustus over mocht buigen. Uiteindelijk ging het felbegeerde bronzen beeldje van het duiveltje op de inktpot, dankzij zijn tekening 'Vluchtelingen', naar Peter van Straaten, die daarmee op zijn 81ste zijn maar liefst vijfde Inktspotprijs op zijn naam mocht schrijven.

In dit boek zijn niet alleen al deze cartoons opgenomen, maar ook 30 bonustekeningen; samen vormen zij de 130 beste tekeningen van het afgelopen politieke jaar.

De Inktspotprijs week dit jaar op een aantal punten af van voorgaande jaren. Dat had alles te maken met de wisseling van bestuur binnen de stichting Pers & Prent. Met het vertrek van voorzitter Niels Beugeling en ook, per komend seizoen, van Aldje Bertrams, twee drijvende krachten achter Pers & Prent, moesten een paar nieuwe mensen worden gevonden om de kar te trekken. Nadat ondergetekende en journalist en

columnist Jean-Pierre Geelen (van wie u op de volgende pagina's een inleiding kunt lezen) waren gevraagd toe te treden tot het bestuur hebben wij gezocht naar mensen die met hun achtergrond een nuttige bijdrage zouden kunnen leveren aan waar de stichting voor staat: het stimuleren en promoten van het werk van Nederlandse cartoonisten. Dat werden fotograaf en beeldend kunstenaar Serge Steijn, voorheen werkzaam in de reclamewereld; en Eva Krook, werkend in de marketingcommunicatie in de culturele sector. Allen met een passie voor de politieke tekening. Ikzelf maakte vorig jaar deel uit van de jury van de Inktspotprijs en had zo al even kunnen ruiken aan dit prachtige fenomeen. Het is niet minder dan een eer je hiervoor in te mogen zetten. Wel moesten er een aantal dingen veranderen. Was het voorheen zo dat tekenaars slechts op uitnodiging hun tekeningen mochten inzenden voor de prijs; wij vonden dat ook onbekend talent een kans moest krijgen en maakten er een open inschrijving van. Ook de vroegere eis dat iemand moest beschikken over een gerenommeerd papieren podium lieten wij vallen: niet meer van deze (digitale) tijd. Tot onze vreugde bleek dit nieuwe concept goed uit te pakken; onder de veertig tekenaars van wie werken werden geselecteerd zitten maar liefst elf nieuwkomers.

Verder kon er nog het een en ander verbeterd worden qua zichtbaarheid; inmiddels is Pers & Prent actief op Twitter en is er een nieuwe website.

Ook schreven we een prijsvraag uit voor een nieuw logo – glansrijk gewonnen door Len Munnik, met zijn fraaie wesp.

Een nieuwe tijd, een nieuwe stichting, nieuwe sponsors (zie achterin dit boek; dank allen!), nieuwe tekenaars die van zich doen spreken: ons eerste, soms wat hectische jaar zit erop. En dit was nog maar het begin. Pers & Prent zal zich waar mogelijk inzetten voor de vrijheid van meningsuiting om zo het vrije (teken)beeld een stem te geven. Gezien het huidige tijdsgewricht ligt daar voorlopig nog wel even een mooie uitdaging.

Jean-Pierre Geelen
Bestuurslid stichting Pers & Prent
Columnist de Volkskrant

Het is een wrange paradox, maar: hoe wankeler de wereld, hoe steviger de politieke prent in zijn schoenen staat. Die conclusie valt althans te trekken uit het afgelopen jaar in 130 (spot)prenten en cartoons.

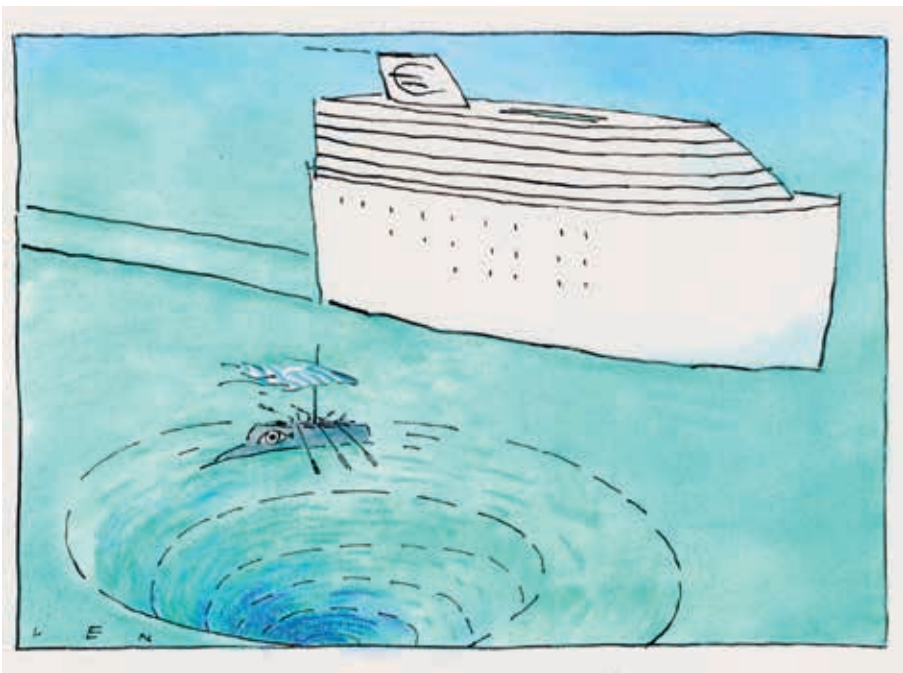
De spotprent lijkt iets uit vroegere tijden, maar het genre leeft volop. Terreur tekende ook dit jaar, tekenaars reageerden meteen. Eén aanslag in Brussel, of Nice of waar ook, en binnen enkele uren circuleren op social media de prenten die de ontzetting illustreren in één raak beeld. Na de ‘omstreden’ Deense Mohammed-cartoon (2005) en de aanslag op Charlie Hebdo (2015) bevond de spotprent zich ook dit jaar weer in het brandpunt van de (pers)geschiedenis. Zo verwijderde Facebook spotprenten over de Turkse president Erdogan, die ook al slecht tegen Duitse televisiesatire bestand bleek. De prent was van de hand van Ruben Oppenheimer, die het eerder aan de stok had gekregen met advocaat Theo Hiddema, afgebeeld als ‘louche advocaat’.

Afgezien van verwerpelijke pogingen van overgevoelige heersers en magistraten om de vrijheid van meningsuiting te beteugelen, is hun openlijke verontwaardiging in wezen ook bemoedigend. De overspannen reacties van leiders en potentaten illus-

treren dat het beeld nog altijd een oersterk wapen is tegen de zittende macht, op welke zetel dan ook. Dat commentaar zich haarfijn laat uitdrukken in een kernachtig beeld. Dat het met de punt van een potlood scherp schieten is, mits het wapen in begaafde handen is.

Het ware talent weet tekenvaardigheid fijntjes te combineren met gevoel voor (soms wrange) ironie, humor en spot – een combinatie waarmee een prent kan inslaan als een bom. Dat talent is in Nederland volop aanwezig, zoals deze bundel laat zien.

In *Inktspot 2015-2016* zijn de spotprenten van de bekendste Nederlandse (politieke) tekenaars gebundeld, maar ook van nieuw, onbekender talent. Het vernieuwde bestuur van stichting Pers & Prent wil nadrukkelijk de aandacht vestigen op een nieuwe generatie tekenaars en andere beeldcommentatoren. Die manifesteert zich niet per se via de traditionele papieren media, de representanten gebruiken eerder muis en pixels dan het kroonpennetje en Oost-Indische inkt. Maak kennis met elf nieuwkomers in dit circuit, en onthoud de namen van Gezienus, Cortés, Geinz, Job van der Molen en anderen. Zo leveren in totaal 40 tekenaars hun commentaar op het politieke en maatschappelijke terrein. Hun verzamelde werk vormt een niet altijd vrolijk stemmend tableau van een jaar vol – het is niet anders – treurnis en beroering. Het wereldtoneel dringt zich steeds meer op en lijkt de Haagse realiteit te verdringen. Ach ja: Ard van der Steur – wat was daar ook alweer mee? De kwesties van dit tekenjaar liepen van Brussel tot de Brexit, via Syrië, Poetins Rusland, het Turkije van Erdogan en het aangespoelde Syrische jongetje Aylan. Een van de beeldbepalende gezichten was van Donald Trump, uiteraard passeerde ook Angela Merkel in vele gedaanten de revue – zelfs letterlijk. Meestal beheersen de hoofdrolspelers de waan van de dag, maar de prenten uit deze bundel weten die beperkte houdbaarheid ver te overstijgen. In ijzersterk beeld dat soms geen woorden nodig heeft, zoals Hajo's Banksy-achtige schaduwportret van Poetin met een honkbalknuppel losjes op de schouder leunend. De onverwachte Brexit inspireerde meerdere tekenaars wereldwijd tot eenzelfde beeld: John Cleese die als 'klassieke' bolhoed-Brit met *stiff upperlip* en zijn roemruchte 'silly walk' met gestrekt been het ravijn in wandelt. Stuk voor stuk zijn die beelden een ode aan de verbeelding van de vrije geest. Bakens in een wankelende wereld.

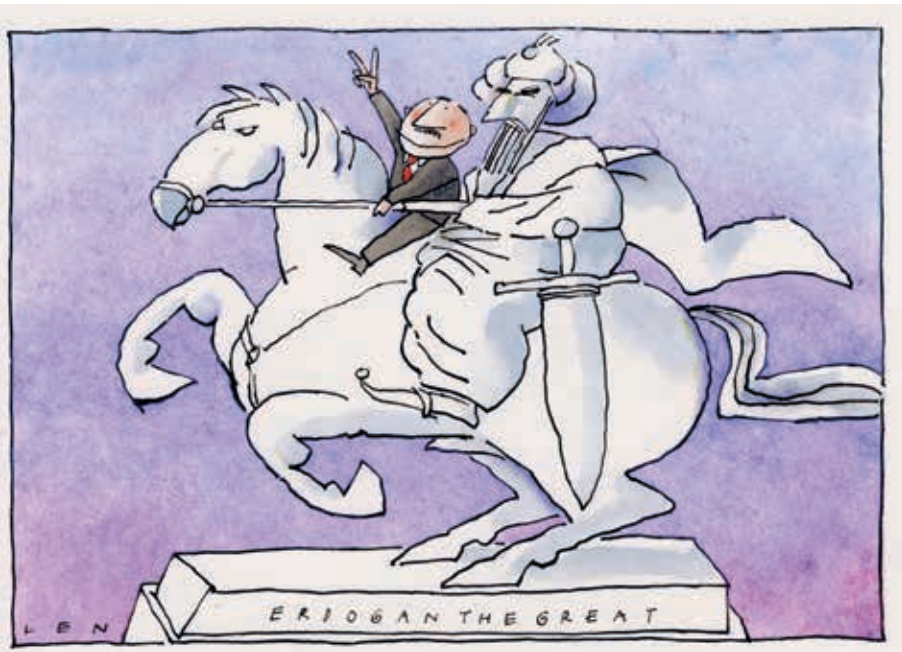

30 maart 2015 Len Munnik
Kan Griekenland in de eurozone blijven?, *Trouw*

"VOLGENDE WEEK KOM IK NIET MEER.
ZE HEBBEN ME WEG BEZUINIGD"

2 juni 2015 Peter van Straaten
Vanwege bezuinigingen in de thuiszorg wordt op uren gekort,
de Volkskrant

3 juni 2015 Len Munnik
Erdoğan, Trouw

11 juni 2015 Peleia

De belastingtarieven voor multinationals en grote privévermogens dalen al jarenlang, SP Amsterdammertje

27 juni 2015 Stefan Verwey
Vluchtelingen, *de Volkskrant*

juli 2015 Peter Nieuwendijk *Just one bucket*
Bootvluchtelingen vanuit Afrika bereiken Lampedusa,
Don Quichotte Magazine / Feconews Magazine

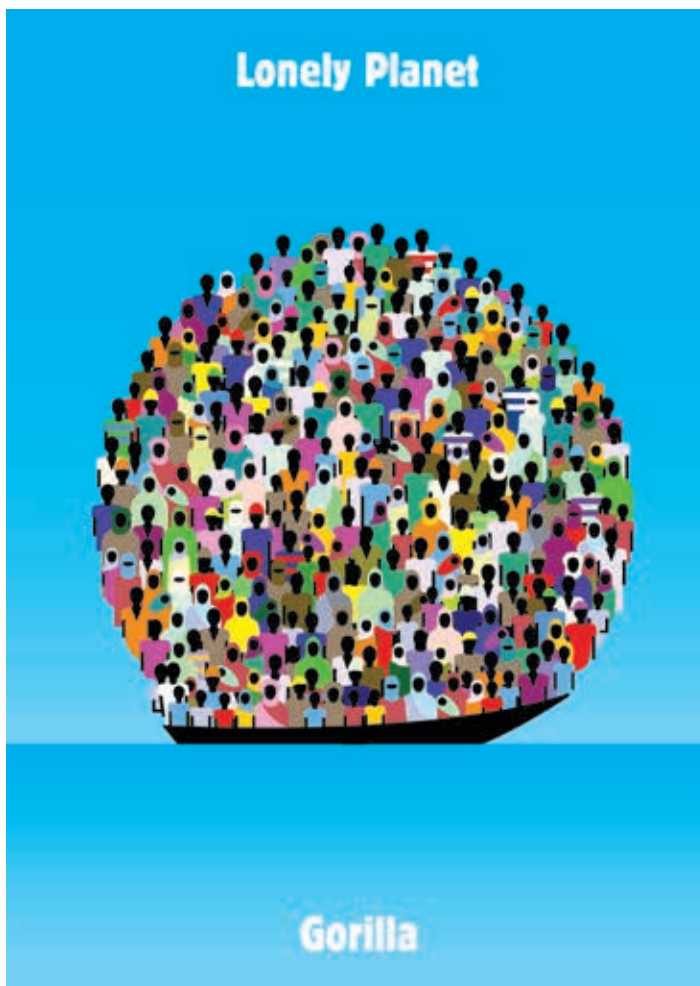
13 juli 2015 Wouter Diesveld
Al uren zitten googelen..., wcartoons.com

15 juli 2015 Jean Gouders *Ook zo blij dat ik mag blijven?*
Jeroen Dijsselbloem wordt herkozen als voorzitter van de eurogroep,
BN De Stem

20 juli 2015 Berend Vonk
Vote Trump, Trouw

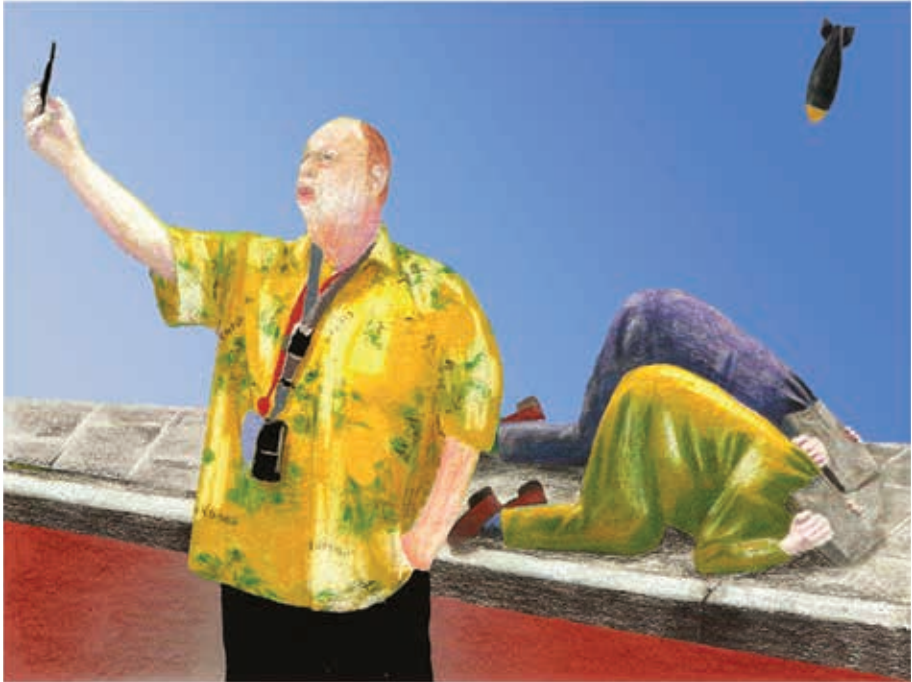
28 juli 2015 Gorilla *Lonely Planet*

Vluchtelingenwerk Nederland publiceert op 14 juli 'Vluchtelingen in getallen': bijna 2.000 mensen hebben in de eerste helft van 2015 de overtocht naar Europa niet overleefd, *De Groene Amsterdammer*

30 juli 2015 Job van der Molen *Poetins glimlach*

Niet geheel onverwacht heeft Rusland bij de VN-Veiligheidsraad zijn veto uitgesproken over de oprichting van een speciaal VN-tribunaal waar degenen die vlucht MH17 neerhaalden zouden worden berecht, *Leeuwarder Courant / joop.nl*

augustus 2015 Peter Nieuwendijk *Tourist in Aleppo*
Ramptoeristen bezoeken Aleppo na zware bombardementen op de Syrische stad,
Feconews Magazine

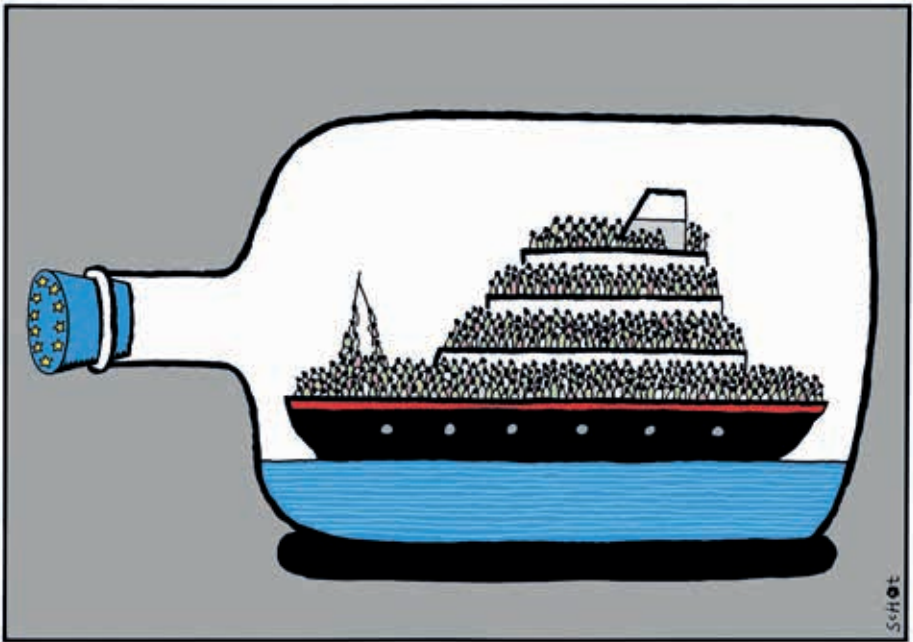
5 augustus 2015 Djanko

In boeddhistische centra zou volgens geruchten sprake zijn van seksueel misbruik,
Civis Mundi

11 augustus 2015 Benjamin Kikkert

Het is moeilijk opboksen tegen 'moedertje Rusland' als dat land dreigt met een boycot van Nederlandse groente en fruit wanneer Nederland blijft pleiten voor een VN-tribunaal voor de schuldigen aan het neerhalen van de MH17, joop.nl

12 augustus 2015 Bas van der Schot SOS
Vluchtelingencrisis in Europa, *de Volkskrant*